

Leader Tunturi-Lappi ry:n

TOIMINTAKERTOMUS 2022

LAATINUT TOIMINNANJOHTAJA ELLA-NOORA KAUPPINEN

SISÄLLYS

1. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN VUOSINA 2021-2022	2
Strategian tavoitteiden toteumatilanne	2
Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet	3
Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset	5
2. LEADER-RYHMÄN OMA TOIMINTA JA LAATUTYÖ	6
3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ	7
4. TAVOITTEET SEURAAVALLE VUODELLE	8
5. YHDISTYS JA SEN RESURSSIT	9

Strategian toteuttaminen vuonna 2022

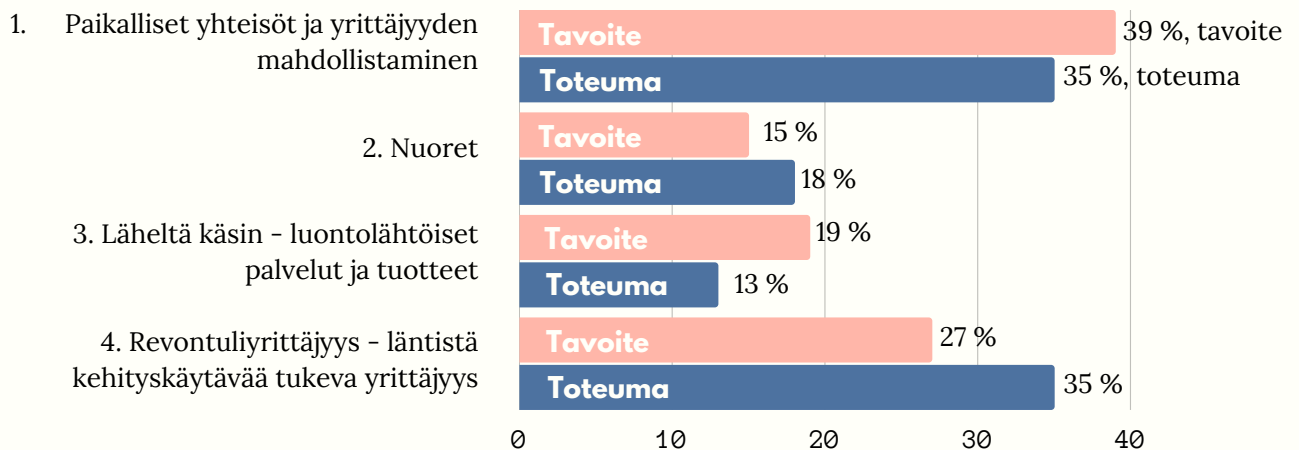
1.1 STRATEGIAN TAVOITTEIDEN TOTEUMATILANNE

Leader Tunturi-Lappi ry:n (LTL ry) paikallisen kehittämisen painopistealueet ovat: 1) Paikalliset yhteisöt ja yrittäjyyden mahdollistaminen, 2) Nuoret, 3) Läheltä käsin – luontolähtöiset palvelut ja tuotteet sekä 4) Revontuliyrittäjyys – läntistä kehityskäytävää tukeva yrittäjyys. Strategian läpileikkaavia teemoja ovat muun muassa kestävä kehitys, nuorten yrittäjyys, ympäristö, tasa-arvo ja innovaatiot.

Ohjelmakauden 2014-2020 ja siirtymäkauden 2021-2022 päätteeksi strategian toteutuminen painopisteittäin pääsi lähelle tavoitetta. Ensimmäisen painopisteen osuus laski vuonna 2022 hieman, kun 2. ja 3. painopisteitä aktivoitiin ja yritystuille oli tarvetta.

Ensimmäisen painopisteen ohella myös neljäs painopiste toteutui suurena kattaen yli kolmasosan myönnetystä julkisesta tuesta. Tämän painopisteen sisältämät hankkeet ovat lähes täysin yritysten investointitukia, eli yksittäisen hankkeen tukitaso on pieni.

Toinen painopiste pääsi vuoden 2022 aikana tavoitteeseensa ja hieman ylikin. Tätä ja kolmatta painopistettä aktivoitiin ja viimeiset hanketuet myönnettiin vain näitä painopisteitä toteuttaviin toimenpiteisiin. Kolmannen painopisteen osuus nousi vuodesta 2020 3 prosenttiyksikköä, mutta jäi silti tavoitteestaan.

Kuva 1. Ohjelmakauden rahoituksen kumulatiivinen jakautuminen ja tavoitteet painopisteittäin.

HANKENOSTO:

TUNTURI-LAPIN TAIDE- JA KULTTUURIALAN TOIMINTAYMPÄRISTÖN KARTOITUS

Puurajan kulttuuriyhdistys - Puuraja ry haki rahoitusta esiselvityshankkeeseen, jonka tavoitteena on luoda kokonaiskuva Tunturi-Lapin

taide- ja kulttuurialan toimintaympäristöstä kulttuurialan kehittämistyön pohjaksi. Hank sai 26 866,67 euron rahoituksen kesäkuuhun 2023 saakka.

1.2. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN JA RAHOITETUT HANKKEET

Yhteensä vuonna 2022 ja kumulatiivisesti viranomaispäättöksen saaneita hankkeita oli 19 (140), joista yleishyödyllisiä hankehakemuksia oli 8 (54) ja yrityshankkeita 11 (86). Hankkeita käsiteltiin viimeisen kerran toukokuussa, jolloin siirtymäkauden rahoitukset loppuivat ja kuusi hakemusta jäi ilman rahoitusta.

Strategian painopisteellä **"Paikalliset yhteisöt ja yrittäjyyden mahdollistaminen"** toteutettiin yksi kehittämishanke, jossa laaditaan selvitys Tunturi-Lapin taide- ja kulttuurialan toiminta- ympäristöstä kulttuurialan kehittämistyön pohjaksi.

Painopiste **"Nuoret"** sisältää **Maaseutu minttiin** -teemahankkeen, jossa toteutettiin 12 alatoimenpidettä. Lisäksi tähän painopisteeseen liittyen rahoitettiin kolme yleishyödyllistä hanketta, joista kaksi oli kehittämishankkeita ja yksi investointihanke. Näillä hankkeilla pyritään lisäämään nuorten harrastusmahdollisuuksia sekä sitouttamaan heitä omaan kotiseutuunsa ja sen kehittämiseen.

"Läheltä käsin - luontolähtöiset palvelut ja tuotteet" -painopisteellä rahoitettiin kolme yritysten investointitukea ja kaksi kehittämishanketta, joissa luontolähtöiset palvelut otettiin osaksi laajempia kehittämisstrategioita.

Valtaosa yritysten rahoituksista osuu **Revontuliyrittäjyys - läntistä kehityskäytävää tukeva yrittäjyys** -painopisteeseen. Painopiste sisältää siis monipuolisesti yritysten investointitukia sekä vuonna 2022 yhden kokeilutuen. Rahoitettuja hankkeita oli yhteensä 7.

1. Paikalliset yhteisöt ja yrittäjyyden mahdollistaminen

- Vuonna 2022: 24 180,00 euroa
- Yhteensä: 1 577 691,00 euroa

2. Nuoret

- Vuonna 2022: 142 973,73 euroa
- Yhteensä: 809 996,74 euroa

3. Läheltä käsin -luontolähtöiset palvelut ja tuotteet

- Vuonna 2022: 77 484 euroa
- Yhteensä: 579 340,96 euroa

4. Revontuliyrittäjyys - Läntistä kehityskäytävää tukeva yrittäjyys

- Vuonna 2022: 115 844,43 euroa
- Yhteensä: 1 598 365,49 euroa

HANKENOSTO:

KUVATUOTTEIDEN KEHITYS

Double Back Documentaries Oy haki vuoden 2022 ainoan kokeiluhankkeen. Kokeiluhankkeessa yrittäjä testaa ja kehittää uudenlaisten kuvatuotteiden toteutettavuutta.

Kokeiluhankkeella kehitetään ja selvitetään yritykselle mahdollisia uusia myyntituotteita. Hanke sai 9 102,04 euron avustuksen, joka kattaa 100 % kokeilun rahoituksesta.

ELY-keskuksen rahoituksen saanut **Kestävää yritystoimintaa Tunturi-Lappiin** -hanke on tarjonnut yrityksille ilmaista konsultointia vuoden 2021 alusta alkaen. Hanke jatkui vielä vuoden 2022 loppuun ja sisälsi ilmaisen lakiasioiden kolmipäiväisen koulutuksen yrityksille. Konsultointipalvelu päättyi kuitenkin jo elokuussa. Kiitämme hyvästä neuvonnasta, vuosien yhteistyöstä ja satojen yritysten sparrauksesta liiketoiminnan konsultti Ari Saarelaa Lappi Consulting Oy:stä.

Omasta kehyksestämme rahoitettu **Tunturi-Lapin palkiset samassa kaarteessa** -hanke päättyi syyskuussa, sopivasti ennen erotuksia. Projektipäällikkö Emilia Yli-Suvanto tutustutti alueemme seitsemän paliskunnan poronhoitajia toisiinsa erilaisten teemojen kautta. Kaikki yhteiset opit ja pohdinnat tulevasta koottiin Tunturi-Lapin paliskuntien toimintasuunnitelmaksi, joka löytyy nettisivuiltamme.

Myös **Pelkkänä korvana II - Tunturi-Lapin kasvava yrittäjäyhteisö** -hankkeen toimenpiteet päättyivät syksyllä 2022. Projektipäällikkö Heli Alatalon luotsaama ryhmä ehti kasvaa 197-henkiseksi kahden hankkeen aikana. Tunturi-Lapin yrittäjätarinoita voi edelleen kuunnella hankkeen nimeä kantavan podcastin jaksoista ja Facebook-ryhmään hyväksytään jatkossakin alueen yrittäjät.

Älykkäät kyläverkot – Smart Village Networks -hankkeelle haettiin syksyllä jatkoaikaa huhtikuulle 2023 saakka. Sen lisäksi että hankkeessa kehitetään valokuituverkkoja paikan päällä Lapissa, oppeja on haettu myös maailmalta. Projektipäällikkö Annika Lompolo kävi syyskuussa toiminnanjohtajan kanssa Irlannissa tutustumassa paikalliseen etätöyöntekijöiden verkostoon. Matkalta mukaan tarttui muun muassa Grow Remote -konsepti, joka tuodaan hankkeen aikana Lappiin.

Whenever You Need Extreme -hanke jatkuu vielä ensi kesään, minkä jälkeen suunnitelmassa on vielä jatkohanke. Hanke on EAKR-rahoitteinen ja sitä koordinoi Tunturi-Lapin Kehitys LTL ry:n kanssa. Toteutuksesta vastaa Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen henkilöstö. Hankkeessa järjestettiin jälleen erilainen ja innostava innovointi-tapahtuma, kun elintarvike- ja luonnontuotealojen osajat kokoontuivat elokuussa riippumattoihin innovoimaan.

Vuoden 2022 päätettiin valmistella ja rahoittaa omasta kehyksestä vielä yksi oma hanke ohjelmakaudelle 2014-2022.

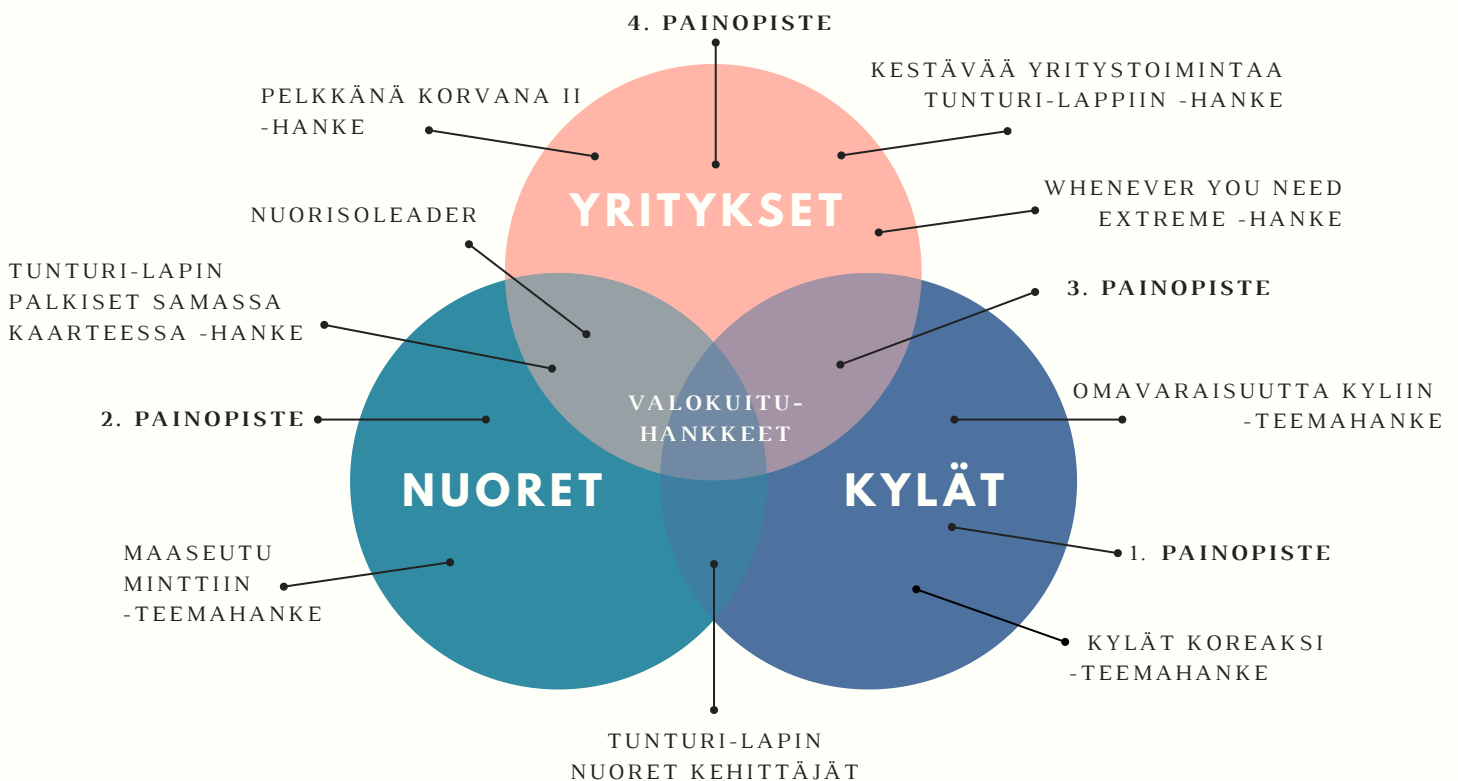
Koti meän perältä -esiselvityshankkeessa tullaan kokoamaan Tunturi-Lapin kylien pitovoimaa lisäävät palvelut. Selvitys keskittyy matkailukeskusten ulkopuolelle tavoitellen muuttohalukkuuden tasaamista ympäri seutukuntaa.

1.3 RAHOITETTUIJEN HANKKEIDEN VAIKUTUKSET

Vuoden 2022 hankkeiden hyviä esimerkkejä on nostettu tämän vuosiraportin sivuille 2, 3 ja 5. Kaikkia näitä hankkeita yhdistää älykäs sopeutuminen ja kestävä kehitys.

Toimintamme kohderyhmiä ovat Tunturi-Lapin yritykset, nuoret ja kylät. Jokaisen toimintomme vaikuttavuus lisääntyy, kun painopisteet ja hankkeet täydentävät toisiaan ja linkittyvät kohderyhmiin (kuva 2).

Valokuituhankkeet asemoituvat toimintojemme keskiöön. Niillä edistetään jokaisen kohderyhmän kehitys- ja kasvutavoitteita. Yrityksille olemme tehneet eniten omia hankkeita ja niiden rahoittaminen on asetettu etusijalle muihin nähden. Näiden vaikutuksesta olemme seutukunnassa tunnettu ja luotettu kumppani yrityksille. Kylille olemme suunnanneet enemmän teemahankkeita ja ne ovat olleet valtavan suosittuja. Nuorten hankkeet ovat olleet pieniä, mutta sitäkin merkittävämpiä yksilöille.

Kuva 2. Painopisteiden ja omien hankkeiden sijoittuminen kohderyhmiin ja toisiinsa nähden.

HANKENOSTO:

MAASTOPYÖRÄILYN KEHITTÄMISEEN LIITTYVÄ INVESTOINTITUKI

Lapin Luontoelämys Oy haki yrityksen investointituen kehittääkseen maastopyöräilyyn liittyviä palveluitaan. Yrityksellä on syksyllä 2022

talvikaudelle 2022-23 ja kesälle 2023 suunnitella uudenlaisia tuotteita, jotka sopivat niin kotimaisille kuin ulkomaalaisille matkailijoille.

2. Leader-ryhmän oma toiminta ja laatutyö

TOIMINTARAHAHANKKEET JA VALMISTELUTUKI

Vuoden 2022 kevät oli strategiatyön-täyteinen. Leader-ryhmien haun 2. vaiheessa laadittiin uusi paikallinen kehittämisohjelma vuosille 2023-2027. Pohjana käytettiin 1. vaiheen aineistoja. LTL ry:n tavoitteena oli osallistaa Tunturi-Lapin asukkaita, yrittäjiä ja muita sidosryhmiä mahdollisimman kattavasti strategiatyöhön. LTL ry:n hallituksen strategiatyöpajassa 22.2. käytiin läpi 1. vaiheen materiaali sekä ensimmäisen kyllien työpajakierroksen tulokset. Näiden pohjalta laadittiin uudet strategian painopisteet: 1. Saavutettavuutta lisäävä osaaminen, 2. Arktinen viisaus ja perinteet, 3. Kestävät ratkaisut ja 4. Liikettä kyliin.

Toimenpiteitä uusien painopisteiden alle ideoitiin teematyöpajoissa, joita järjestettiin kahdeksassa kylässä. Lopuksi pidettiin kaikille avoin Raatille Raattamaan -keskustelutilaisuus sekä kuntien omat työpajat toukokuussa 2022. Strategia kirjoitettiin ja asetettiin kommentoitavaksi touko-kesäkuun aikana, ja valmis strategia lähetettiin ministeriöön juhannusviikolla.

Aktivoinnissa keskityttiin jälleen painopisteisiin 2 ja 3. Tämä työ sekä Kestävää yritystoimintaa Tunturi-Lappiin -hankkeen tavoittamat uudet yritykset poikivat yhteensä kahdeksan uutta tuenhankehakijaa. Neuvontaa kaivattiin eniten muutoshakemuksissa, jotka koskivat lähinnä pandemian aiheuttamia tarpeita hankkeiden sisältöjen muutoksille sekä jatkoaikojen hakemiselle.

MUU RAHOITUS

Toimintaryhmän työajasta noin 20 % käytetään muihin kuin toimintarahalla tehtäviin toimenpiteisiin. Vuonna 2022 tämä tarkoitti toimintaa viidessä omassa hankkeessa, joista yksi oli teemahankkeita.

Esimerkkinä toimintaryhmän vaikuttavasta toiminnasta on Pelkkänä korvana -hankkeiden ansiosta merkittävästi noussut tietoisuus Leader-toiminnasta yrittäjien keskuudessa. Näillä hankkeilla olemme erityisesti tavoittaneet sellaisia yrityksiä, joille tuet eivät ole ajankohtaisia. Näissä hankkeissa oma viestintä sekä ansaittu medianäkyvyys ovat herättäneet kiinnostusta toimintaamme kohtaan myös muissa aluekehittäjissä.

SEURANTATIEDOT:

TOIMINNAN VUOSI 2022 LUKUINA

- 13 kpl muiden järjestämiä tilaisuuksia, joissa olemme olleet puhumassa
- Näissä tilaisuuksissa osallistujia yhteensä 295
- Lehtiartikkeleita 40 kpl
- 24 574 vierailua verkkosivuilla
- 1 711 seuraajaa some-kanavissa
- 8 uutta hankehakijaa
- 7 uutta yhteistyöorganisaatiota

3. Leader-ryhmä alueensa kehittäjänä

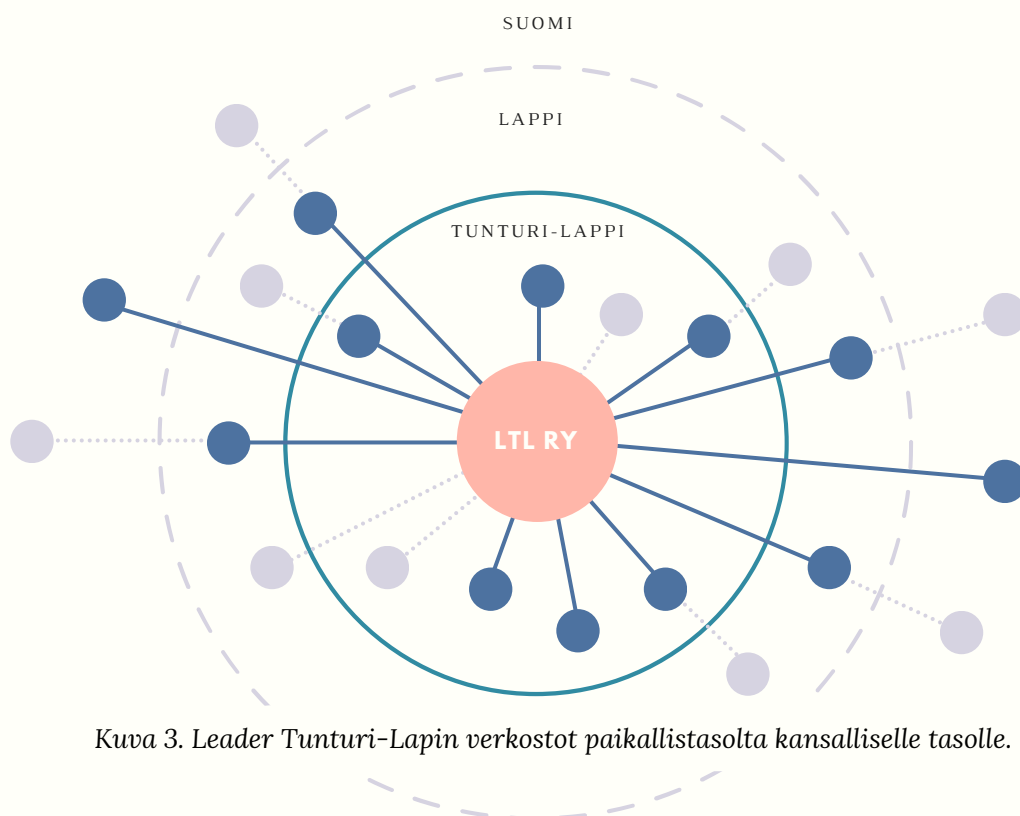
Leader-ryhmän keskeisiä verkostoja ovat Lapin ELY-keskus, Tunturi-Lapin kunnat, Tunturi-Lapin kehitys ja muut organisaatiot. Lapin seudulliset yrityspalvelut -verkosto kokoontui noin kerran kuukaudessa käymään läpi uusia rajoituksia ja rahoituksia. Kunnat, TE-palvelut ja toimintaryhmä itse suuntasivat neuvontaa yritysten tilanteiden vakauttamiseen.

Vuonna 2022 saimme vielä ohjelmakauden päätteeseen uusia kumppanuuksia. Konkreettisenä esimerkkinä WYNE-hankkeessa tutustuimme Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskukseen. Lisäksi yhteistyöhankkeissa saatiin uusia verkostoja muun muassa Helsingin yliopistosta. Dynaamisessa verkostanalyysissä tunnistimme verkostostamme aktiivisia ja passiivisia tahoja.

Aktiviisiin verkostoihin meillä on vahva kaksisuuntainen yhteys. Passiivisiin taas yhteydet ovat heikompia ja viestintä voi olla yksisuuntaista. Omassa seutukunnassamme meillä on kattavat verkostot kyliä, yrityksiä, oppilaitoksia ja julkishallinnon organisaatioita. Mitä kauemmas Tunturi-Lapista mennään, sitä vähemmän meillä on vahvoja verkostoja (kuva 3). Myös ohjelmakauden arviointi vahvisti tätä käsitystä. Verkostoihin on panostettu oikeassa suhteessa, alhaalta ylöspäin.

MDI:n toteuttaman ohjelmakauden arvioinnin mukaan asiakkaistamme

- 98 % näkee toimintamme vaikuttaneen alueen kehitykseen positiivisesti
- 95 % sai meiltä riittävästi apua hankkeen hakuvaiheessa
- 81 % sanoo, että olemme vahvistaneet heidän uskoaan tulevaan

Kuva 3. Leader Tunturi-Lapin verkostot paikallistasolta kansalliselle tasolle.

4. Tavoitteet seuraavalle vuodelle

Vuoden 2023 tärkeimpiä tavoitteita ovat toimintaryhmän uuden strategian tiedottaminen ja sen mukaisten uusien hankkeiden rahoittaminen. Lisäksi ohjelmakauden ensimmäisenä vuonna laaditaan suunnitelmat koko ohjelmakaudelle sekä ymmärrettävät mittarit strategian toteutumisen seurantaan. Tavoitteena on verkostoitua yhä tiiviimmin Tunturi-Lapin ja koko Lapin toimijoiden kesken sekä ulottaa hanketoiminta kansainvälisiin yhteistyökumppaneihin. Lisäksi tavoitteena on verkottaa hankehakijoita keskenään ja käynnistää toimijoiden välisiä yhteistyöhankkeita

Maakunnallista yhteistyötä vahvistetaan edelleen muiden Leader-ryhmien sekä sidosryhmien kanssa. Yhteistyön tavoitteena on toiminnan näkyvyyden parantaminen, hyvien käytäntöjen etsiminen ja soveltaminen sekä yhteisen osaamisen lisääminen ja sen hyödyntäminen koko Lapin Leader-toiminnan hyväksi. Alueen toimintaryhmät ovat syksyllä 2022 allekirjoittaneet paikallisen kehittämisen kumppanuussopimuksen, jossa määritellään yhteistyötä ja työnjakoa Lapin toimintaryhmien kesken. Ohjelmakaudella 2023-2027 pyritään toteuttamaan yhä enemmän hankkeita laajemmalla kokonaisuudella useamman Lapin Leader-ryhmän alueella sekä hyödyntämään uutta alueviestijämallia.

Omista hankkeistamme Whenever You Need Extreme yltää uudelle ohjelmakaudelle päättyen kesäkuussa 2023. Tälle tullaan suunnittelemaan jatkoa Tunturi-Lapin Kehityksen ja Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen kanssa.

Valokuitujen rakentamista ja hyödyntämistä koko maakunnassa kehittävä Älykkäät kyläverkot -hankkeemme päättyy toukokuussa 2023. Kyläverkkojen koordinoinnille on edelleen tarvetta, joten myös tälle hankkeelle suunnitellaan jatkoa ohjausryhmän kanssa.

Lisäksi vuonna 2023 käynnistämme ja viemme loppuun pienen oman esiselvityshankkeen Koti meän perältä. Hanke tehdään täysin toiminnanjohtajan ja hankeneuvojan työnä.

1. **Strategiatyö**
 - Aloitetaan uuden strategian tiedottaminen
 - Luodaan mittareita strategian toteutumiselle
 - Käynnistetään uusi paikallinen kehittämisohjelma
2. **Aktivointi**
 - Esitellään toimintaa kyläyhteisöille ja järjestöille sekä kuntapäätäjille
3. **Sidosryhmätyö**
 - Vahvistetaan henkilöstön, hallituksen ja kuntien yhteistyön ja yhteisymmärrystä
 - Edistetään kylien välistä sekä kylien ja kuntien välistä yhteistyötä
 - Osallistutaan tilaisuuksiin
4. **Kansainvälinen toiminta**
 - Lisätään kansainvälistä hankeosaamista
 - Vahvistetaan kv-verkostoja
 - Edesautetaan kansainvälisten kyläystävyyksien löytymistä

5. Yhdistys ja sen resurssit

Yhdistyksen taloustilanne on tuttuun tapaan tiukka. Helpotusta vuodelle 2022 toi matka- ja majoituskulujen olematon määrä.

Hallitus kokoontui vuonna 2022 neljä kertaa, minkä lisäksi järjestettiin kolme sähköpostikokousta ja yksi strategiapäivä.

- **Toiminnanjohtaja Ella-Noora Kauppinen**
- **Hankeneuvoja Jaana Hangasvaara**
- **Projektipäällikkö Heli Alatalo,**
Pelkkänä korvana II - Tunturi-Lapin kasvava yrittäjäyhteisö -hanke
- **Projektipäällikkö Emilia Yli-Suvanto,**
Tunturi-Lapin palkiset samassa kaarteessa -hanke, 9/2022 saakka
- **Projektipäällikkö Annika Lompola,**
Älykkäät kyläverkot -hanke
- **Yht. 56 htkk**

Uusia jäseniä yhdistykselle tuli vuoden aikana 10. Yhteensä jäseniä oli 351, joista jäsenmaksun maksaneita oli 99. Jäsenille lähetetään vuosittain jäsenkirje laskun yhteydessä sekä kutsut kevät- ja syyskokouksiin.

JULKISHALLINTO

YHDISTYKSET & YRITYKSET

MAASEUDUN ASUKKAAT

Jarno Viitanen

varalla

Sari Norrgård

Saara Pudas

varalla

Elina Rousu-Karlsen

Ismo Lievonen

varalla

Reetta Kumpulainen

Raija Palosaari

varalla

Marita Toivanen

Marita Seppälä

varalla

Juhani Alatörmänen

Simo Holck

varalla

Kati Autto

Stiina-Kaisa Räisänen

varalla

Jyrki Vaattovaara

Pertti Unga

varalla

Pasi Koivumaa

Hanna-Riina Vuontisjärvi

varalla

Ilkka Mäki

Manu Friman

varalla

Maria Pietikäinen

Minna Hyöky

varalla

Kirsti Lampela

Raisa Yliniemi

varalla

Mia Kataisto